

Euskaldunon Egunkaria eta Jaurlaritzaren arteko hitzarmena

Ekainaren 30ean hitzarmen bat sinatu zuten Euskaldunon Egunkariak eta Eusko Jaurlaritzak. Egunkaria Sortzen-ek duela lau urte t'erdia abiatu araziko herri ekimena eta Eusko Jaurlaritza bat etorri dira Euskaldunon Egunkaria bultzatzeko helburuan. Atzean geratu da eztabaida giroa eta elkarlanari heldu beharra azpimarratu dute bi aldeek.

Hitzarmenean jasotzen denez, Egunkaria-k pribatu izaten jarraituko du lege aldetik eta independentzia, zabaltasuna, profesionaltasuna eta aniztasuna gordeko ditu. Hau da, Euskaldunon Egunkaria-ren Oinarriak errespetatuz eta gordeaz egin da hitzarmena.

Honez gero ezagun denez, Egunkaria-k 70 milioi pezeta jasoko ditu aurten, publizitate instituzionala normaltasunez iritsiko zaio eta hemendik aurrera Jaurlaritzak kontutan hartuko du urteroko bere aurrekontuetan. Honen aurrean, Jaurlaritzak ordezkari bat izango du Egunkaria-ren Administrazio Kontseiluan (91ko apirilean eskaini zion postu hori Egunkaria-k Jaurlaritzari), Egunkaria-k hitz-eman du akordioen bidean jarraituko duela eta batzorde bat osatuko da bere garaian Jaurlaritzak prestatu egitasmoa aztertu eta hobekuntzak proposatzeko.

Horiek dira hitzarmenean dauden puntu zehatzak. Baina garrantzikoena, Egunkaria-k esan duen moduan, zabaldutako bidea da. Akordio honek ez ditu konpontzen Egunkaria-ren arazoak (70 milioi oso gutxi dira Egunkaria-ren aurrekontuan) baina konponbidean jartzen ditu.

Eremu berri bat zabaldu da Egunkaria eta Jaurlaritzaren artean: Elkarlanaren eremua. Urtetako mesfidantzak gainditu eta aurrera begira egitasmo egokiak prestatzea izango da apustua. Apustu zaila eremu berri eta ezezagun horretan, baina egin beharrekoa.

Espero dezagun orain zabaldutako bide honetan jarraituko dutela Egunkaria-k eta Jaurlaritzak eta euskalgintzan diharduten beste hainbatekin ere antzeko bideak jarriko direla martxan.

* * * * *

Entziklopedia eta Klasikoak

Elhuyar-ek landuriko Hiztegi Entziklopedikoaren aurkezpenean entzun ahal izan genuen Joseba Arregiren ahotatik, euskarak badituela dagoeneko edozein hizkuntzak beharrezkoak dituen erreferentziatzko materialen hiru zutabeak: Euskal Klasikoak, klasiko unibertsalak eta Entziklopedia unibertsala.

Honako hauek adierazi nahi zituen seguruenik hizlariak: Euskal Editoreen Elkarteak argitaratzen ari den euskal literaturako bilduma, "Klasikoa" izenekoa, hain zuzen ere

-dagoeneko 60 obra edo argitaratuta dituzte-; Itzultzaileen Elkartearen ardurapean Ibaizabal argitaletxea argitaratzen ari den literatura unibertsaleko obra nagusien bilduma; eta han bertan aurkezten ari zen Hiztegi Entziklopedikoa- lehen hiztegi entziklopediko osoa, publizitate orriak zioena-. Hirurek badute lotura handirik elkarrekin.

Ez dago zalantzarik kultura modernoari eta zibilizazio unibertsalari irekia egon nahi duen hizkuntzak horrelako argitalpenak behar-beharrezkoak dituela. Eta gainera, zorionez, ez da hiru horietan agortzen euskaraz egiten ari diren ahaleginak: oso aintzakotzat hartzekoa da beste bilduma bat, filosofiako eta zientzietako munduko ehun obra handienak -nagusienak?- euskaraz ematen ari dena, eta "Klasikoak" izenez doana, hori ere. Agian laugarren zutabea izan daiteke, horrela euskal kulturaren etxea bere teilatua hartzeko moduan egon dadin.

Hala ere, gehiegitxo eta optimistegia dela uste dut Kulturako Sailburuak atera zuen ondorioa: horrelako tresnak eskuan, inork ez dauka aitzakiarik euskaraz jakiteko eta euskaraz bizitzeko. Euskaraz jakiteko, behar bada ez; baina euskaraz bizitzeko, bai. Egia esan, euskaraz jakitea eta euskaraz bizitzea, biak oso lotuak doaz, Txepetxek erakutsi digunez. Euskaraz bizitzeak, bestelako kultur eskaintza askozaz zabalagoak eta ugariagoak eskatzen ditu, euskaraz egindakoak: literatur kreazio berria, edozein sailletako liburuak, edozein motatako komunikabideak, antzerkia, zinema... Euskaldunak badaki, ordea, hizkuntzazko atzerrian bizi beharrean gertatzen dena, kultura baldin bada norberaren aberria. Euskararen Aholku Batzordeak bere azken txostenean nabarmenduta duenez, "Euskararen kultur tresna berriak sustatu eta era egituratuan lantzeari garrantzi handia eman behar zaio datozen urteetako politikan".

Orain arte eraiki duguna euskal kulturaren bordatxoia besterik ez da; palazio handiaren ametsak alde batera utzita ere, euskal kulturaren etxe egokia eraikitzeko, bertan eroso bizi ahal izateko, lan handia geratzen da oraindik aurrera begira. Kulturaren edozein alorretan; eta baita -bereziki?- erreferentziazko materialak aberasten, zabaltzen eta modernotzen.

Azken horri begira, hain zuzen, argitaraturiko "Klasikoak" bildumek, ahalegin txalagarriak izanik ere, osagarriko elementu erreferentzialak lantzea eskatzen dute. Urruti daude oraindik Encyclopedia Britannica-k 1952tik eskaintzen duen "Great Books of the Western World" bilduma bezalako tresna izatera iristeko. 150tik gora obra klasikoek, Mendebal zibilizazioaren adierazgarri nagusi direnen, bilduma batez ere ez litzateke hain mirezgarria; bildumaren baliagarritasun handia lehen bi tomatan, "The Synopticon, An Index to the Great Books" izenekotan dago, hain zuzen; horiek eskaintzen dituzten eskemak, gaien aurkibideak, bibliografiak, "cross-references" edo kontzeptuen gurutadurak; horiek egiten du benetan erreferentziazko bilduma baten aberats eta modernoa.

Helmuga horretatik oso urruti gaude oraindik, "Encyclopedia Britannica"ren modukoren bat edukitzetik ere oso urruti gauden bezala. Galanta da aurrera begira geratzen zaigun eginkizuna, "Klasikoetan", entziklopedigintzan eta erreferentziazko tresna guztietan: galanta, eta gogo handiz hartzekoa.

Ez digute balio Kulturako Kontseiluaren atzera begirako baikortasunak eta aurrera begirako "ezkortasunak".